

**Program szkolnego wolontariatu**  
**w Szkole Podstawowej nr 1 im Mikołaja Kopernika**  
**w Siemianowicach Śląskich.**

Podstawa prawna:

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. ustawę - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz 59) - art.2 ust. 12, art. 68 ust. 1 pkt 9, art. 85 ust. 6 i 7, art 98 ust. 1 pkt 21.
- Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz 1817 ze zm.).

**Wstęp**

Okres nauki w szkole jest najważniejszy dla kreowania postaw altruistycznych. Wykorzystując otwartość i ciekawość świata młodego człowieka poprzez wolontariat można osiągnąć dobroczynne piętno we wszystkich dziedzinach jego życia. Uczniowie są pełni pasji i zaangażowania. Często kierują się wrażliwością, troską o drugiego człowieka. Chcą nieść pomoc, służąc tak potrzebującym jak i samym sobie. Wolontariat rozwija wśród młodzieży postawę alternatywną dla konsumpcyjnego stylu życia i uzależnień. Stwarza okazję do wyszukiwania autorytetów i budowania świata wartości, pomaga w rozwijaniu zainteresowań, w szukaniu pożytecznej formy spędzania czasu wolnego. Podejmowana przez uczniów-wolontariuszy aktywność wpływa pozytywnie na rozwój ich osobowości, jest ważna i pożądana ze względu na wymiar edukacyjno-wychowawczy. Ukierunkowana jest ona na dwa zasadnicze obszary: środowisko szkolne i pozaszkolne. Program zakłada zaangażowanie młodzieży do *działań wolontarystycznych*:

- poza terenem szkoły – np. akcje pomocowe na rzecz potrzebujących (ubogich, chorych itp.) i przy współpracy instytucji i organizacji;
- na terenie szkoły i na rzecz szkoły – współdziałanie uczniów w zakresie edukacji poprzez wykorzystywanie pozytywnych wpływów rówieśniczych.

1. **Wolontariat**- to bezpłatne, dobrowolne, świadome działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno -koleżeńsko- przyjacielskie.
2. **Wolontariusz**- (łac. voluntarius = dobrowolny, chętny) w Słowniku Wyrazów Obcych i Zwrotów Obcojęzycznych W. Kopalińskiego, Wiedza Powszechna, wyd. IX, Warszawa 1975 r. czytamy, że jest to wojskowy, dawniej ochotnik, albo praktykant pracujący bez wynagrodzenia dla nauczania się zawodu. W Słowniku Wyrazów Obcych, Wydawnictwo Naukowe PWN, wyd. 27, Warszawa 1993 r. określany jest jako bezpłatna forma stażu w szpitalu lekarza zdobywającego praktykę. Współczesna definicja określa wolontariusza jako kogoś, kto dobrowolnie, bez wynagrodzenia, świadomie działa na rzecz innych nie będących jego bliskimi. Wolontariuszem może być każdy, w każdej dziedzinie życia społecznego. Może to być również pomaganie środowisku naturalnemu.
3. **Wolontariat szkolny**- inicjatywa młodzieży, skierowana do ludzi młodych, którzy chcą pomagać najbardziej potrzebującym, inicjować działania w środowisku lokalnym, wspomagać różnego typu inicjatywy charytatywne, kulturalne, w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych.

## I. Postanowienia ogólne

### W skład Szkolnego Klubu Wolontariusza wchodzi:

- opiekun lub opiekunowie Klubu (nauczyciel - koordynator);
- lider Klubu (wybrany spośród uczniów);
- członkowie Klubu – uczniowie szkoły.

Opiekun i lider kierują poczynaniami Klubu, reprezentują Klub na zewnątrz oraz współpracują z Centrami Wolontariatu.

Planowane efekty działań SKW:

- zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych oferowanych młodzieży;
- lepsze poznanie środowiska lokalnego, jego potrzeb i możliwości działania;
- stworzenie dla młodzieży szkolnej alternatywy w stosunku do narkotyków, przemocy w szkole, bierności i zobojętnienia na problemy społeczne;
- wzmocnienie i usprawnienie działań podejmowanych przez wolontariuszy;
- zwiększenie samodzielności i efektywności młodych ludzi;
- zapobieganie patologii społecznej;
- poznanie struktur działania sektora pozarządowego.

## **II. Cele i działania**

**Cele szczegółowe programu SKW:**

- nowatorski system włączania młodzieży w życie społeczności szkolnej i środowiska lokalnego o charakterze regularnym i akcyjnym;
- tworzenie więzi między uczniami, a nauczycielami;
- zapoznanie młodzieży z ideą wolontariatu oraz jej propagowanie;
- uwrażliwienie na cierpienie, samotność i potrzeby innych;
- kształtowanie postaw prospołecznych;

- rozwijanie empatii, zrozumienia;
- inspirowanie do aktywnego spędzania czasu wolnego;
- kreowanie roli szkoły jako centrum lokalnej aktywności;
- zawieranie głębokich, wartościowych przyjaźni;
- kształtowanie umiejętności działania zespołowego;
- zwiększenie satysfakcji nauczycieli z wykonywanej pracy;
- budowanie twórczej atmosfery w szkole, sprzyjającej samorealizacji i poszerzaniu własnych zainteresowań;
- współdziałanie z organizacjami społecznymi i młodzieżowymi;
- współdziałanie uczniów i wzajemne wspieranie się;
- kultywowanie i wzbogacanie tradycji szkoły zgodnie z założeniami programu wychowawczego placówki;
- dawanie możliwości wykorzystania własnych umiejętności i doświadczeń;
- zdobywanie doświadczenia w nowych dziedzinach;
- wspieranie ciekawych inicjatyw młodzieży szkolnej;
- przedstawienie działalności wybranych organizacji;
- wzmocnienie działań organizacji społecznych i pozarządowych poprzez wykorzystanie potencjału wiedzy i umiejętności młodzieży;
- organizowanie w szkole pomocy uczniom napotykającym trudności w nauce, w życiu rówieśniczym i rodzinnym;
- prowadzenie akcji pomocowych na rzecz osób potrzebujących, instytucji i organizacji społecznych.

### **III. Prawa i obowiązki wolontariusza i koordynatora wolontariatu**

#### **Prawa wolontariusza:**

1. Wolontariusz ma prawo do zgłaszania własnych propozycji i inicjatyw.
2. Wolontariusz ma prawo do podejmowania pracy w wymiarze nie utrudniającym nauki w szkole i pomocy w domu.
3. Wolontariusz ma prawo do wsparcia ze strony koordynatora - opiekuna lub innych pracowników Szkolnego Klubu Wolontariatu.
4. Wolontariusz ma prawo do otrzymania pisemnego zaświadczenia o wykonywanej pracy.
5. Wolontariusz ma prawo być poinformowany o trudnościach, kosztach przejazdu.
6. Nie wolno wywierać na wolontariusza presji moralnej w związku z realizowanym zadaniem pozostającym w konflikcie z jego przekonaniem.
7. Członkowie wolontariatu poświęcają się dla innych, ale nie zapominają o sobie.
8. Każdy ma prawo przystąpić do Klubu jak i od niego odejść uprzedzając odpowiednio wcześniej opiekunów Szkolnego Klubu Wolontariusza.

#### **Obowiązki wolontariusza:**

1. Niepełnoletni członkowie Szkolnego Klubu Wolontariatu muszą przedstawić pisemną zgodę rodziców lub opiekunów na działanie w wolontariacie.
2. Wolontariusz ma obowiązek prowadzenia Karty Pracy Wolontariusza.
3. Wolontariusz ma obowiązek systematycznie uczestniczyć w spotkaniach, szkoleniach, warsztatach i pracach SKW.
4. Wolontariusze są słowni i wywiązują się ze swoich obowiązków.

5. Wolontariusze nie otrzymują wynagrodzenia, ani żadnych świadczeń za swoją pracę.
6. Członkowie wolontariatu starają się w szkole i poza nią zachowywać kulturalnie i być wzorem dla innych uczniów.
7. Wolontariusz ma obowiązek respektować zasady SKW takie, jak:
  - a) zasada osobistej pracy nad własnym rozwojem;
  - b) zasada zaangażowania na rzecz potrzebujących pomocy;
  - c) zasada troski o los słabszych;
  - d) zasada równości;
  - e) zasada prawdy, przyjaźni, życzliwości, szacunku.
8. Wolontariusz może zostać skreślony z listy wolontariuszy za nieprzestrzeganie Regulaminu Szkolnego Klubu Wolontariusza.

#### **Cechy wolontariusza:**

- dużo optymizmu i chęć do działania;
- motywacja do niesienia pomocy potrzebującym;
- umiejętność wygospodarowania wolnej chwili;
- odwaga, empatia i otwartość;
- odpowiedzialność, wrażliwość, systematyczność;
- kultura osobista.

#### **Kodeks etyczny wolontariusza:**

1. Być pewnym - zastanów się, dlaczego chcesz pomagać innym ludziom.

2. Być przekonany - nie oferuj swej pomocy, jeśli nie jesteś przekonany o wartości tego, co robisz.
3. Być lojalnym - zgłaszaj sugestie, nie „uderzaj” w innych.
4. Przestrzegać zasad - nie krytykuj rzeczy, których nie rozumiesz. Może okazać się, że mają swoje uzasadnienie.
5. Mówić otwarcie- pytać o rzeczy, których nie rozumiesz. Nie pozwól, by tłumione wątpliwości i frustracje odciągnęły Cię od tego, co najważniejsze, bądź zmieniły w osobę stwarzającą problem.
6. Chętnie uczyć się - rozszerzaj swoją wiedzę.
7. Stale się rozwijać - staraj się wiedzieć jak najwięcej o Twojej organizacji i pracy.
8. Nie sprzeciwiać się kontroli nad sobą - będziesz pracował lepiej i z większą satysfakcją, wykonując to, czego od Ciebie się oczekuje.
9. Być osobą na której można polegać - praca jest zobowiązaniem. Wykonaj to, co zgodziłeś się zrobić. Nie składaj obietnic, których nie jesteś w stanie spełnić.
10. Działać w zespole - znajdź dla siebie miejsce w grupie. Samotnik działający na własną rękę jest mało skuteczny.

### **Zadania koordynatora:**

1. Utrzymywanie stałego kontaktu z organizacjami i instytucjami, z którymi współpracuje wolontariat szkolny.
2. Tworzenie atmosfery zaufania i otwartości.
3. Dawanie poczucia bezpieczeństwa, które sprzyja dobrej współpracy.
4. Organizowanie spotkań organizacyjnych, mających na celu zapoznanie młodzieży z planowanymi działaniami oraz przydziałem obowiązków.
5. Przeprowadzanie rozmowy wyjaśniającej powody powstawania zaniedbań w czasie pracy wolontariuszy.
7. Organizowanie wspólnie z wolontariuszami Dnia Wolontariusza - 5 grudnia.

8. Przygotowywanie rocznych sprawozdań z pracy wolontariuszy.

#### **IV. Planowanie pracy**

##### **System rekrutacji:**

- wywieszanie plakatów zachęcających młodzież do włączenia się w pracę wolontariatu, informujących o działalności SKW oraz naborze (na początku każdego roku szkolnego);
- zachęcanie uczniów do działań w Szkolnym Klubie Wolontariatu podczas rozmów prowadzonych przez nauczycieli;
- w trakcie roku szkolnego- rozmowy zaangażowanych wolontariuszy z przyjaciółmi, znajomymi, zachęcanie do pracy na rzecz innych;
- lekcje wychowawcze poświęcone idei wolontariatu;
- lekcje religii poświęcone miłości bliźniego;
  - wyznaczenie terminu spotkania organizacyjnego, na którym przedstawione zostaną podstawowe informacje.

##### **Spotkania cykliczne – mające na celu:**

- pogłębienie motywacji;
- organizację działań;
- tworzenie projektów;
- uzupełnianie „mapy” potrzeb środowiska szkolnego i lokalnego;

- monitorowanie działalności wolontariuszy;
- wymianę doświadczeń;
- szkolenie podstawowe, podczas którego przybliżona zostanie idea wolontariatu, obszary pomocy, zasady pracy i etyki działalności wolontarystycznej, prawa i obowiązki wolontariuszy oraz motywacja do pracy.

Celem szkolenia jest zapoznanie wolontariuszy z organizacją SKW jako całością, tak, aby czuli się za nią odpowiedzialni. W zależności od potrzeb związanych z charakterem podejmowanych przez wolontariuszy pracy organizowane są na terenie szkoły szkolenia z zakresu idei wolontariatu oraz tematyki związanej z realizowanymi zasadami, jak również zajęcia warsztatowe rozwijające umiejętności komunikacyjne i negocjacyjne uczniów.

### **Nagradzanie wolontariuszy:**

1. Członkowie wolontariatu mogą być nagradzani poprzez:
  - a) wyrażenie uznania ustnego;
  - b) pochwałę na forum szkoły (od koordynatora, dyrektora);
  - c) przyznanie punktów zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania.
  - d) wpisem na świadectwie ukończenia szkoły, po udokumentowaniu systematycznej działalności przez okres min. 2 lat (w wymiarze min. 10 godzin w semestrze), i co najmniej 70% h(tj 28 h) przepracowane na rzecz społeczności szkolnej i zgodnie z planem pracy Szkolnego Koła Wolontariatu .
2. Nagradzanie wolontariuszy ma walor motywujący, podkreślający uznanie dla działalności wolontariusza.
3. W przypadku wolontariatu poza środowiskiem szkolnym wpisu na świadectwo dokonuje się na podstawie zaświadczenia od opiekuna tej organizacji, spełniające wymagania zgodne z programem Szkolnego Koła Wolontariatu.

### **Rezygnacja z pracy w wolontariacie:**

1. Każdy wolontariusz ma prawo zrezygnować z pracy w wolontariacie.
2. Od momentu podjęcia decyzji o rezygnacji, wolontariusz ma dwa tygodnie na dostarczenie opiekunom wolontariatu pisemnego oświadczenia o rezygnacji z podpisem rodzica.

### **Sposoby ewaluacji:**

- ankieta dla wolontariuszy;
- sprawozdanie z pracy Szkolnego Wolontariatu;
- rejestr akcji charytatywnych, instytucji, w których są obecni wolontariusze;
- zdjęcia z imprez;
- strona www szkoły i facebook;
- podziękowania od osób i instytucji;
- wywiad z podopiecznymi na temat świadczonej pomocy;
- Karty Pracy Wolontarystycznej.

*Szkolny Wolontariat obchodzi swoje święto 5 grudnia w Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, który został ustanowiony rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ z lipca 1997 r. To dowód uznania dla ludzi, poświęcających swój cenny czas i umiejętności w celu niesienia pomocy innym. To okazja do podsumowań, spotkań, podziękowań, ale również do przeprowadzania kolejnej akcji wolontarystycznej.*

**Pisemne zobowiązanie wolontariusza:**

Przystępując do Szkolnego Klubu Wolontariusza oświadczam, że znam i akceptuję jego cele oraz zasady pracy. Zobowiązuję się do przestrzegania Regulaminu Szkolnego Klubu Wolontariusza oraz sumiennego wykonywania powierzonych mi zadań.

.....

(podpis wolontariusza)

.....

(podpis rodzica/opiekuna)